

Ellex[®]
Valiunas

VISUOTINIO AKCININKŲ
SUSIRINKIMO
ORGANIZAVIMAS
KARANTINO METU

2021-04-08

Daug metų verslui buvo įprasta, kad balandis yra eilinių visuotinių akcininkų susirinkimų (toliau – VAS) mėnuo. Tačiau LR Vyriausybės sprendimu Lietuvoje įvestas karantinas¹ tęsis bent iki balandžio 30 dienos, o jo metu susibūrimus draudžiama organizuoti tiek uždaroje, tiek atviroje erdvėje. LR Ekonomikos ir inovacijų ministerija vis dar rekomenduoja karantino laikotarpiu VAS ir kitų kolegialių organų posėdžius vykdyti nuotoliniu būdu, t. y. priimti sprendimus raštu ar dalyvauti elektroninių ryšių priemonėmis². Bet ką tai reiškia realiame gyvenime?

Kviečiame skaityti advokatų kontoros „Ellex Valiunas“ teisininkų įžvalgas ir patarimus.

1. KARANTINO METU YRA PAGRINDAS GYVO VAS VISAI NERENGTI

Akcinių bendrovių įstatymas (toliau – **ABĮ**) numato, kad bendrovė privalo sudaryti galimybę akcininkams ar jų atstovams dalyvauti VAS šiais būdais:

- fiziškai atvykti į VAS, ir
- balsuoti raštu iš anksto, atsiunčiant bendrovei užpildytą balsavimo biuletenį iki VAS pradžios.

Bendrovė taip pat gali, bet neprivalo sudaryti akcininkams galimybę dalyvauti VAS elektroninių ryšių priemonėmis. Manome, kad jeigu VAS dieną vis dar galios karantinas ir draudimas organizuoti renginius bei susibūrimus, bendrovė turės pagrindą visai nerengti gyvo VAS, kuriame nurodytu laiku ir nurodytoje vietoje galėtų fiziškai susirinkti akcininkai ar jų atstovai³.

Tokiu atveju bendrovė turėtų pagrindą nustatyti, kad VAS bus rengiamas vieninteliu būdu, kuris yra privalomas ir tuo pačiu leidžiamas šiomis aplinkybėmis – balsuoti raštu iš anksto, atsiunčiant bendrovei užpildytą balsavimo biuletenį.

Papildomai bendrovė savanoriškai gali nuspręsti, kad ji taip pat sudarys akcininkams galimybę dalyvauti VAS elektroninių ryšių priemonėmis. Daugiau apie tai žemiau (5 ir 6 skyriai).

2. JEIGU AKCININKŲ NEDAUG IR JIE GERAI SUTARIA, PAPERASČIAU PRIIMTI RAŠTIŠKĄ SPRENDIMĄ

Jeigu bendrovės akcininkų yra nedaug ir jie visi konstruktyviai bendradarbiauja tarpusavyje, pasitarimą galima surengti bet kokia patogia nuotoline forma (el. paštu, telekonferencija ir pan.), o VAS rezultatus įforminti raštišku sprendimu. Tokiu atveju nebūtina laikytis dalies reikalavimų VAS protokolo formai (nurodyti balsavimo rezultatus prie kiekvieno darbotvarkės punkto, rinkti pirmininką ir sekretorių, ir pan.) bei nebūtina šaukti VAS pagal nustatytą tvarką (pavyzdžiui informuoti visus akcininkus apie šaukiamą VAS prieš 21 dieną).

¹2020 m. lapkričio 4 d. LR Vyriausybės nutarimas dėl karantino LR teritorijoje paskelbimo.

²Plačiau apie Ekonomikos ir inovacijų ministerijos rekomendacijas skaitykite čia: <https://eimin.lrv.lt/lt/naujienos/bendroviu-visuotiniai-akcininku-susirinkimai-ir-kolegialiu-organu-posedziai-turetu-vykti-nuotoliniu-budu>.

³Žmonių užkrečiamų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymas (toliau – ŽULPKĮ) nustato Vyriausybės įgaliojimus visos Lietuvos teritorijoje paskelbti karantiną ir jo pagrindu nustatyti specialią asmenų darbo, gyvenimo, poilsio, kelionių tvarką, paslaugų teikimo tvarką, ūkinės ir kitokios veiklos sąlygas, bei kitas ŽULPKĮ įvardintas specialias veiklos tvarkas ir sąlygas, tokiu būdu ribojant užkrečiamų ligų plėtimą. Atsižvelgiant į tai bei į minėtus Vyriausybės nutarime dėl karantino paskelbimo numatytus draudimus, darytina išvada, kad tokie Vyriausybės nustatyti apribojimai turi viršenybę prieš ABĮ nuostatas dėl būtinybės rengti gyvą VAS, į kurį akcininkai ar jų atstovai gali fiziškai atvykti.

Tačiau taip įforminti VAS rezultatus galima tik tuo atveju, jeigu raštišką sprendimą pasirašys visi akcininkai ar jų atstovai, t. y. turintys 100% balsų bendrovėje (neįskaitant bendrovės turimų savo pačios akcijų), ir sprendime jie visi išreikš savo sutikimą dėl sušaukimo ir kitų formalumų nesilaikymo. Akcininkų parašus ant to paties VAS raštiško sprendimo egzemplioriaus galima surinkti fiziškai pasirinktu saugiu būdu (pvz. direktorius paeiliui laikydamasis privalomų saugumo reikalavimų aplankys kiekvieną akcininką ir gaus jo parašą) arba kiekvienam akcininkui patvirtinant VAS raštišką sprendimą tinkamu elektroniniu parašu. Tokiu būtu laikomas tik kvalifikuotas elektroninis parašas, atitinkantis Europos Sąjungos⁴ ir Lietuvos teisės aktų⁵ reikalavimus (pvz., SMART-ID aukštesnio lygio versija⁶, Lietuvos mobiliojo ryšio operatorių išduodami mobilieji parašai ir kt.), taip pat žemesnio lygio elektroninis parašas, jeigu jo naudotojai dėl to iš anksto susitaria raštu ir jeigu yra galimybė šį susitarimą išsaugoti patvariojoje laikmenoje. Tam, kad pasirašyti biuletenį tinkamu elektroniniu parašu, jį galima įkelti į specialią platformą (pvz., Dokobit⁷).

3. PRANEŠIMAS APIE VAS SUŠAUKIMĄ

Informuojant akcininkus apie šaukiamą VAS svarbūs šie aspektai:

Informavimo būdas – pranešti akcininkams būtina tais būdais, kurie nustatyti bendrovės įstatuose ir ABĮ. Išimčių dėl karantino šiuo atveju, nėra. Dažniausiai pranešimą apie VAS akcininkams būtina įteikti pasirašytinai arba išsiųsti registruotu paštu (žinoma, antras variantas patogesnis) arba pranešimą būtina paskelbti dienraštyje ar Juridinių asmenų registro leidinyje. Karantino metu patartina išsiųsti pranešimą akcininkams ir elektroniniu paštu (geriau įjungus gavimo / atidarymo patvirtinimo funkciją);

Informavimo terminas – bendrovės įstatai ir ABĮ dažniausiai numato pareigą informuoti akcininkus likus ne mažiau kaip 21 diena iki VAS. Jeigu įmanoma, patartina dėl ypatingų aplinkybių informuoti akcininkus dar anksčiau;

Biuletenio forma – įprastai bendrovės neprivalo pridėti prie pirmojo pranešimo akcininkams bendrojo balsavimo biuletenio formos. Tačiau šiuo atveju patartina tai padaryti iš karto;

Susirinkimo data – kaip visada svarbu aiškiai nurodyti VAS datą ir pradžios laiką. Bendrovės, kurių finansiniai metai sutampa su kalendoriniais metais, privalo surengti eilinį metinį VAS iki balandžio 30 dienos imtinai;

Susirinkimo vieta – jeigu informavimo metu dar nėra žinoma, kokia situacija bus susirinkimo dieną, galima nurodyti:

1) jeigu VAS dieną dar bus draudžiami susibūrimai – susirinkimas formaliai vyks bendrovės buveinėje,

2) jeigu VAS dieną susibūrimų draudimo nebus – susirinkimas vyks tam tikru adresu (bendrovės biure, konferencijų salėje, advokatų kontoroje ar pan.);

Susirinkimo forma – jeigu informavimo metu dar nėra žinoma, kokia situacija bus susirinkimo dieną, galima nurodyti:

1) jeigu VAS dieną dar bus draudžiami susibūrimai – akcininkai galės dalyvauti ir balsuoti tik iš anksto užpildydami balsavimo biuletenį ir atsiųsdami jį bendrovei iki VAS pradžios;

⁴Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentas (ES) Nr. 910/2014 2014 m. liepos 23 d. dėl elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų vidaus rinkoje, kuriuo panaikinama Direktyva 1999/93/EB.

⁵Lietuvos Respublikos elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų įstatymas.

⁶Nuoroda į elektroninę svetainę: <https://www.smart-id.com/lt/>

⁷Nuoroda į elektroninę svetainę: <https://www.dokobit.com/lt/>

2) jeigu VAS dieną susibūrimų draudimo nebus – susirinkimas vyks įprastu būdu nurodytu adresu (tačiau bendrovė vis tiek gali rekomenduoti akcininkams dėl COVID-19 grėsmės asmeniškai į susirinkimą nevykti, o balsuoti iš anksto balsavimo biuleteniais);

Galimybė dalyvauti VAS elektroninių ryšių priemonėmis – bet kuriuo atveju verta nurodyti, ar tokia galimybė bus sudaroma. Jeigu bus – būtina aprašyti detalias dalyvavimo instrukcijas (daugiau apie tai 5 ir 6 skyriuje);

Kita svarbi informacija – pranešime visada reikia nurodyti ir kitą svarbią informaciją, numatytą ABĮ, įskaitant VAS darbotvarkę, kieno iniciatyva šaukiamas surinkimas, kur galima gauti papildomą informaciją, pridėti metinę finansinę atskaitomybę, metinį pranešimą ir t.t.

4. BALSAVIMAS IŠ ANKSTO UŽPILDANT BIULETENIUS

Akcininkas ar jo atstovas užpildo bendrąjį balsavimo biuletenį ir gali:

- pasirašyti popierinį biuletenį ranka ir išsiųsti jį paštu bendrovės nurodytu adresu, arba
- pasirašyti biuletenį tinkamu elektroniniu parašu ir išsiųsti jį bendrovės nurodytu elektroninio pašto adresu.

Jeigu biuletenį pasirašo akcininko atstovas, prie biuletenio būtina pridėti ir atstovavimo pagrindą (įgaliojimą, išrašą iš įmonių registro ir pan.). Biuletenis įskaitomas tik, jeigu bendrovė jį gauna iki VAS pradžios.

5. VAS RENGIMAS ELEKTRONINIŲ RYŠIŲ PRIEMONĖMIS

Galimybė rengti VAS elektroninių ryšių priemonėmis ir tam taikomi reikalavimai ABĮ yra numatyti jau daugiau kaip 10 metų. Tačiau patirties organizuojant VAS tokiu būdu vis dar labai mažai. Todėl praktikoje toks susirinkimo organizavimas gali sukelti tam tikras rizikas, ypač jeigu VAS rezultatus vėliau turės tvirtinti notaras (pvz., jeigu bus keičiami įstatai), registruoti Juridinių asmenų registras (pvz., jeigu bus keičiami valdymo organų nariai) arba jeigu tarp bendrovės akcininkų vyksta ar gali įsivielsti ginčas (pvz., jei tarp akcininkų yra esminių nesutarimų dėl pelno ar nuostolių paskirstymo, tvirtinamų sandorių ir pan.).

ABĮ numato tik nuotolinio VAS technologijoms taikomus bendrus principus⁸, kuriuos šiek tiek detalizuoja Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/36/EB⁹. Kol teisės aktų pakeitimai ar teismų praktika nenustatė tikslių technologinių reikalavimų, tenka pasikliauti savarankiška turimų normų interpretacija ir protingumo kriterijais:

Pranešimas apie sušaukimą – pranešime apie VAS sušaukimą turi būti aiškiai nurodyta, kad bus sudaroma galimybė dalyvauti susirinkime elektroninių ryšių priemonėmis, per kokią būtent programą ar platformą, kokia įranga bus reikalinga (pvz., kamera ir mikrofonas), kaip bus identifikuojami akcininkai (elektroniniu parašu ir koku būtent) ir t.t.;

⁸Pagal ABĮ 21 str. 5 d., tam, kad akcininkai galėtų dalyvauti ir balsuoti VAS elektroninių ryšių priemonėmis, gali būti taikomi tik tie elektroninių ryšių priemonių naudojimo reikalavimai ir apribojimai, kurie: 1) yra būtini akcininkų tapatybei nustatyti, 2) yra būtini perduodamos informacijos saugumui užtikrinti, 3) ir tik tuo atveju, kai tokie reikalavimai yra proporcingi šiems tikslams pasiekti.

⁹Pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2007/36/EB 8 str. 1 d., bendrovėms organizuojant VAS elektroninių ryšių priemonėmis, turėtų būti leidžiama siūlyti savo akcininkams bet kurį iš sekančių (ar visus kartu) elektroninio ryšio priemonėmis organizuojamo VAS būdų: i) tiesioginė VAS transliacija; ii) tiesioginis dvipusis ryšys, kurio metu akcininkai gali kreiptis į VAS per atstumą; iii) balsavimo prieš arba per VAS mechanizmas, kai nereikia paskirti įgalotinio, kuris fiziškai dalyvautų susirinkime.

Akcininkų atsakymas į pranešimą – bendrovei patartina paprašyti, kad akcininkai ar jų atstovai iš anksto informuotų bendrovę elektroniniu paštu, jeigu jie planuoja dalyvauti susirinkime elektroninių ryšių priemonėmis, ir kartu atsiųstų atitinkamo įgaliojimo ar išrašo iš juridinių asmenų registro kopiją (jeigu susirinkime dalyvaus akcininko atstovas);

Dalyvių identifikavimas – prieš susirinkimo pradžią bendrovė turėtų atskirai susisiekti su kiekvienu VAS planuojančiu dalyvauti akcininku ar jo atstovu per programą ar platformą, kuri bus naudojama VAS metu. Bendrovė turėtų patikrinti, ar prie kompiuterio / kito išmanaus įrenginio yra būtent tas žmogus, kuris turi teisę dalyvauti susirinkime (akcininkas fizinis asmuo, akcininko juridinio asmens tinkamas atstovas arba atstovas pagal įgaliojimą). Prie kompiuterio / kito išmanaus įrenginio esančio žmogaus tapatybė turėtų būti nustatoma išsiunčiant jam susirinkimo akcininkų registracijos sąrašą ir prašant jį pasirašyti tinkamu elektroniniu parašu bei iš karto gražinti bendrovei. Apie būtinybę turėti tinkamą elektroninį parašą akcininkai turi būti informuojami dar pranešime apie VAS sušaukimą. Jeigu asmuo neturės tokio elektroninio parašo ar galimybės jį gauti iki VAS, jis turėtų dalyvauti susirinkime iš anksto užpildydamas balsavimo biuletenį arba išduodamas įgaliojimą kitam asmeniui, turinčiam tinkamą elektroninį parašą;

Vaizdo konferencija – VAS turi vykti per vaizdo konferenciją, kurios metu visi dalyviai galėtų tiesiogiai matyti ir girdėti vieni kitus ar bent jau susirinkimo pirmininką;

Abipusis ryšys – kiekvienas VAS dalyvis turi turėti galimybę ne tik matyti ir girdėti kitus, bet ir pats pasisakyti, užduoti klausimus ir teikti pasiūlymus;

Įrašinėjimas – bendrovei patartina įsirašinėti visą konferencijos vaizdą ir garsą (įskaitant jos viduje vykstantį susirašinėjimą), bet prieš tai įspėti visus dalyvius;

Likti matomiems – patartina, kad kiekvienas VAS dalyvis liktų matomas viso susirinkimo ir ypač balsavimo metu (kad neužleistų savo vietos susirinkime kitam asmeniui);

Balsavimas – VAS dalyviai galėtų balsuoti žodžiu arba įrašydami savo pasirinkimą į konferencijos viduje vykstantį susirašinėjimą. Dar saugesnis būdas – paprašyti, kad visi dalyviai VAS metu pažymėtų savo pasirinkimus balsavimo blanke, pasirašytų jį tinkamu elektroniniu parašu ir atsiųstų jį bendrovei;

VAS protokolas – prie VAS protokolo reikės pridėti papildomus dokumentus, įrodančius kad susirinkime buvo dalyvaujama ir balsuojama elektroninių ryšių priemonėmis: 1) VAS vaizdo įrašą, 2) akcininkų ar jų atstovų tinkamais elektroniniais parašais pasirašytą akcininkų registracijos sąrašą, 3) kitus iš akcininkų ar jų atstovų gautus dokumentus.

6. VAS RENGIMAS PER ZOOM PLATFORMĄ

Užsienio šalyse, kuriose yra labiau įprasta rengti VAS elektroninių ryšių priemonėmis, daugelis bendrovių yra susikūrusios nuosavas tam skirtas platformas. Kitos naudoja mokamas platformas, pavyzdžiui JAV yra gana populiarus specializuotas portalas akcininkų susirinkimų organizavimui internetu Broadridge¹¹. Pigesnė alternatyva galėtų būti tokios programos, kaip Microsoft Teams¹² ar ZOOM¹³.

Išbandėme pastarąsias dvi programas, iš kurių ZOOM pasirodė tinkamesne. Todėl žemiau pateikiame papildomas rekomendacijas (nepamirštant išvardytų aukščiau 5 skyriuje), kurių laikantis, mūsų nuomone, VAS galėtų būti organizuojamas per šią programą:

¹¹Nuoroda į elektroninę svetainę: <https://www.broadridge.com/financial-services/corporate-issuer/issuer/build-your-brand-and-engage-shareholders/virtual-shareholder-meeting>

¹²Nuoroda į elektroninę svetainę: <https://products.office.com/lt-lt/microsoft-teams/group-chat-software>

¹³Nuoroda į elektroninę svetainę: <https://zoom.us/home?zcid=2478>

ZOOM parsisiuntimas – VAS organizatoriui ir visiems dalyviams patartina parsisiųsti ir įsidiegti savo kompiuteriuose ar kituose išmaniuosiuose įrenginiuose būtent ZOOM programą, o ne naudotis per interneto naršyklę pasiekiamą platformos versija;

Nemokamos versijos apribojimai – nemokama ZOOM platformos versija leidžia rengti tik iki 40 minučių trukmės vaizdo konferencijas. Todėl, VAS organizatoriui gali būti tikslinga įsigyti mokamą versiją, kuri leistų jam rengti neribotos trukmės susirinkimą;

Pranešimas apie sušaukimą – akcininkams patartina išsiųsti pranešimus dėl VAS sušaukimo, kuriuose be kita ko nurodoma, jog: i) akcininkams bus sudaroma galimybė dalyvauti ir balsuoti VAS naudojantis ZOOM platforma; ii) kiekvienas akcininkas ar jo atstovas, norintis dalyvauti, privalo parsisiųsti atitinkamą ZOOM programą bei susikurti Lietuvoje tinkamą laikomą elektroninį parašą iki pranešime numatytos VAS datos; iii) parsisiuntęs ZOOM, akcininkas privalo užsiregistruoti šioje platformoje bei atsiųsti bendrovei elektroninio pašto adresą, kurį bendrovė galėtų įtraukti į elektroninių ryšių priemonėmis organizuojamame VAS ketinančių dalyvauti akcininkų sąrašą;

Funkcija „lock meeting“ – kai visi VAS dalyviai bus tinkamai identifikuoti ir prijungti prie bendros vaizdo konferencijos per ZOOM, konferencijos administratoriui rekomenduojame įjungti funkciją „lock meeting“, kuri panaikins galimybę prie susirinkimo prisijungti kitiems nepageidaujamiems asmenims;

Funkcija „remove“ – jeigu vykstant vaizdo konferencijai matote, jog pasikeitė asmuo, naudojantis identifikuoto akcininko ar jo atstovo prisijungimą, ir jo nebegalite identifikuoti, tokį asmenį galite pašalinti iš vaizdo konferencijos pažymėję tokį asmenį bei paspaudę „remove“ funkciją;

Įrašinėjimas – ZOOM platforma suteikia galimybę vaizdo konferenciją įrašyti. Todėl patartina, kad konferencijos administratorius įrašytų visą konferencijos vaizdą (įskaitant dalyvių susirašinėjimą) apie tai iš anksto informuojant akcininkus;

7. VAS ATIDĖJIMAS VĖLESNIAM LAIKUI

ABĮ nenumato galimybės organizuoti eilinį metinį VAS vėliau nei per keturis mėnesius nuo praėitų finansinių metų pabaigos. Nesurengus eilinio metinio VAS laiku, bendrovė gali ne tik sulaukti akcininkų pretenzijų (dėl jų teisių pažeidimo, dėl dividendų nemokėjimo laiku, dėl vengimo laiku priimti svarbius ir būtinus sprendimus ir t.t.), bet taip pat bendrovės vadovui ir kitiems atsakingiems asmenims gali kilti administracinė atsakomybė: 480-3000 eurų bauda už akcininkų teisių pažeidimą ir VAS nerengimą laiku (2700-6000 eurų bauda už pakartotinį pažeidimą), 200-3000 eurų bauda už VAS patvirtintos metinės atskaitomybės nepateikimą Juridinių asmenų registrai laiku ir kt.

Tačiau reikia pripažinti, kad dalis bendrovių ir įprastais metais kartais vėluoja ir surengia VAS vėliau nei balandžio mėnesį, o administracinė atsakomybė už tai praktikoje taikoma pakankamai retai. Jeigu šiais metais dalis bendrovių surengtų VAS ir pateiktų Juridinių asmenų registrai patvirtintą metinę atskaitomybę tik karantinui pasibaigus, kyla abejonių, kad administracinė atsakomybė už tai būtų taikoma griežčiau nei įprastais metais. Žinoma, kaip minėta, visada lieka ir atskira nepatenkintų akcininkų rizika.

8. KITOS INTERPRETACIJOS IR PASIŪLYMAI

Aukščiau išdėstyti patarimai buvo preliminariniai derinami ir su notarais, ir su Juridinių asmenų registru. Tačiau, kaip jau minėta, Lietuvoje kol kas labai trūksta praktikos ir patirties tiek visai nerengiant gyvo VAS karantino sąlygomis, tiek organizuojant VAS elektroninių ryšių priemonėmis. Yra tikimybė, kad ir notarai, ir Juridinių asmenų registras, ir teismai vėliau traktuos Lietuvoje susiklosčiusią situaciją ir minėtą reguliavimą kitaip. Todėl kiekvienai bendrovei tikslinga įdėmiai įvertinti savo konkrečią situaciją (akcininkų skaičių, jų tarpusavio santykius, įstatų normas ir kt.) prieš nusprendžiant, koku būdu geriausiai organizuoti ateinantį VAS.

Jeigu per susirinkimą planuojama priimti sprendimus, kurių rezultatus vėliau tvirtins notaras, patartina iš anksto pasitarti su tuo konkrečiu notaru, pas kurį planuojama vėliau kreiptis.

Kai kurioms bendrovėms, ypač toms, kurių akcijomis yra prekiaujama viešai, gali būti taikomi papildomi ABĮ, vertybinių popierių biržos ar kitų teisės aktų reikalavimai.

DAUGIAU INFORMACIJOS:

Aleksandr Asovskij
Asocijuotasis teisininkas
+370 698 29018
aleksandr.asovskij@ellex.lt

Rūta Armonė
Asocijuotoji partnerė
+370 640 41313
ruta.armone@ellex.lt

Augustinas Mačionis
Teisininkas
+370 657 14116
augustinas.macionis@ellex.lt